

var denne Tanke fremme at benytte Præsten. Lad mig først i saa Henseende nævne senere Stiftsprovst Damgaards Forslag. Han ønskede ikke paa noget Punkt at blande den verdslige Øvrighed ind i Ægteforeningen, og for derfor ogsaa med Hensyn til Dissenterne at undgaa Øvrighedens Indblanding, foreslog han som Led i et længere Forslag en Bestemmelse, der gik ud paa, at Staten anerkendte som gyldigt et Ægteskab indgaaet i et hvilket som helst Kirkesamfund af dets Præster; men naar Parterne hørte til forskellige Kirkesamfund og af den Grund ikke kunde faa deres egen Præst til at vie dem paa almindelig Maade, foreslog han, at de skulde kunne indgaa deres Ægteskab i Overensstemmelse med Danske Lovs Regler om Trolovelse; og Danske Lovs Regler om Trolovelse lyde jo netop paa, at Parterne skulde møde hos Præsten med fem Vidner og saa der afgive deres Erklæring. Hermed var i gamle Dage *Trolovelsen* sluttet. Damgaard vilde altsaa have, at dermed skulde nu *Ægteskabet* være sluttet. Han gjorde det for at bevare det kirkelige Skin — ja, *han* kaldte det ikke selv Skin, men det gjorde andre, men han indrømmede, det var for at bevare saa meget som muligt af det kirkelige i disse vanskelige Tilfælde, hvor man ikke kunde faa fuldt ud kirkelig Vielse. Det er ikke den Grund, der fører os til at vælge Præsten, men jeg nævner det for hans Skyld. Men ogsaa fra anden Side kom den Tanke frem. Jeg nævner i saa Henseende Tscherning — Folketingstidenden fra det Aar, Sp. 484 — og Grundtvig (sammesteds, Sp. 119—20). De tog bestemt Ordet for dette, at man kunde bruge Præsten paa denne Maade. — Nogle Aar senere kom jo Frederik Barfods Forslag om Sognebøgers Førelse til Behandling her i Tinget i Vinteren 1859—60. Hans Forslag gik ikke ud paa at benytte Præsten; det gik ud paa at henlægge det til den rent borgerlige og verdslige Øvrighed. Men under Forhandlingerne derom kom ogsaa denne Tanke frem om at bruge Præsten. Den kom fra J. A. Hansen (se Folketingstidenden Sp. 421—22) og den kom fra Pastor Hass (se sammesteds Sp. 437) og ogsaa Frederik Barfod omtalte den (Sp. 478—79), men navnlig vil jeg fremhæve Kirkekommissionen af 1868 og følgende Aar, hvor det navnlig var Ploug, Termansen og Pastor Strøm, Marslev, som tog dette op, endvidere Brandt, som oven i Købet var kommen ind paa det, vi ogsaa have knyttet dertil, nemlig den Ventil, at de, der ikke

ville til Præsten, kunne gaa til Øvrigheden. Han nævnedes, at man maaske kunde bruge Øvrigheden „ved Siden af“, og en lignende Ytring kom der fra Ploug. Og det var ikke blot under Forhandlingerne i Kirkekommissionen, at denne Tanke kom frem, men den blev fremsat i selve Betænkningen, ikke just formuleret som Forslag, men dog udtrykt som en Tanke, man altsaa var villig til, naar der ellers var Haab om, at det kunde gaa igennem, at formulere som Forslag. Det ses nemlig i Kirkekommissionens Betænkning (Side 78), at Ploug, Termansen og Folketingets nuværende Formand (Sofus Høgsbro) udtalte som deres Opfattelse, at man burde benytte Præsten paa denne Maade som Ægteskabsstifter — for at bruge et kort Udtryk; vi vide jo alle, og jeg antager ogsaa, at vi alle erkende, at det ikke er Præsten, der stifter det kirkelige Ægteskab lige saa lidt som det er den borgerlige Øvrighed, der stifter det borgerlige Ægteskab. Korrekt er det at udtrykke det saaledes, at det er den Embedsmand, der paa Statens og Kirkens Vegne modtager de paagældendes Erklæring og forkynder dem som Ægtefolk, men for Kortheds Skyld ville De undskylde, at jeg bruger Udtrykket: Præsten som Ægteskabsstifter. Den nuværende Formand for Folketinget erklærede, at han subsidiært kunde tiltræde det andet Forslag, om at henlægge Myndigheden til den almindelige civile Øvrighed, men det kunde de to andre, Ploug og Termansen, ikke, saa bestemt holdt de paa Præsten. Som et Sted, hvor denne Tankegang har sat sig Spor i Lovgivningen, at Præsten kan bruges paa denne Maade, vil jeg nævne Loven om Daabstvangens Afskaffelse af 4de Marts 1857. Det vil jo erindres, at det der er bestemt, at de Forældre, der ikke ville efterkomme „den dem paahvilende kirkelige Forpligtelse til at lade deres Børn døbe“, kunne lade være dermed, men saa skulde de, for saa vidt de høre til Folkekirken, senest 1 Aar efter og ellers 8 Uger efter afgive Anmeldelse for Sognets Præst og Kirkebetjent, om, hvilket Navn de ville have Barnet tillagt. Det har man altsaa fundet fuldstændig plausibelt.

Dette, at man saaledes i den senere Tid gentagne Gange er kommen ind paa den Tanke at tillægge Præsten et saadant Hverv, finder jeg ogsaa fuldt forklarligt, naar man ser hen til Folks Opfattelse af den Ting og den historisk overleverede Tilstand. Det er en Kendsgerning, som flere Gange er bleven berørt i de Forhandlinger, jeg har citeret, at der endnu